

16
04-1

XI. oslovit - seznam č. 7 a 8

351.
153

Komise ministra vnitra ČSSR Kancelář MV č. 27/1362
Číslo 11. III. 1973
Číslo SM-014/kom-01/1-70
Přílohy 4

Výtisk č. : 11

KOLEGIUM MINISTRA VNITRA

K bodu : Problémy radiové obrany ČSSR

Vzhledem k současným změnám podmínek byl vládě předložen návrh k zastavení radiové obrany v ČSSR, která u nás vznikla v době značné nepřátelské propagandy.

Se zastavením radiové obrany je v ministerstvu vnitra nutné řešit některé problémy a přijmout potřebná opatření.

Přílohy :

- I. Návrh usnesení
- II. Zpráva
- III. Přehled počtů pracovníků v radiové obraně v ministerstvu vnitra

P ř e d k l á d á :

Náměstek ministra vnitra
plk. Stanislav Padrtněk, prom. hist.

P ř i z v a t :

pplk. Ladislav Sýkorovský
náčelník VII. správy MV

V Praze dne 17. července 1968

Počet listů :

Příloha č. I.

Návrh usnesení

..... schůze kolegia ministra vnitra ze dne

K bodu : Problémy radiové obrany ČSSR

U s n e s e n o :

I. Kolegium ministra vnitra bere na vědomí předloženou zprávu a doporučuje:

1. zastavit jakékoliv rušení zahraničního rozhlasového vysílání na území ČSSR
2. plánovat využití 41 kusů vysílačů KRV-1 v období mimořádných událostí, tyto vysílače vhodně rozmístit a pro jejich údržbu a zabezpečení KV spojení SNB ponechat celkem 24 pracovníků.
Ostatní zařízení a prostory nabídnout k využití, případně likvidovat.

II. Ministr vnitra u k l á d á :

1. náměstkovi ministra vnitra plk. Padrůnkovi rozhodnout o nutnosti a rozsahu monitorování zpráv zahraničních rozhlasových stanic podle požadavků součástí MV a v souladu s nově stanovenou působností oborových složek MV;
2. náčelníku VII. správy MV pplk. Sýkorovskému,
 - a) zajistit úkoly vyplývající z usnesení kolegia MV podle bodů I 1. a I 2.
 - b) zpracovat rozbor potřeb techniky a pracovníků pro zabezpečení požadavků na monitorování zpráv zahraničních rozhlasových stanic;
3. náčelníku KOS-MV pplk. Milatovi a náčelníkům KS-SNB Praha, Plzeň, Hradec Králové, Brno, Bratislava, B. Bystrica a Košice,
zabezpečit rozmístění, popřípadě propuštění pracovníků uvolněných z úseku radiové obrany tak, aby tyto pracovníci byli minimálně poškozeni.

Z p r á v a

V těchto dnech byla vládě předložena informativní zpráva k otázce radiové obrany v ČSSR, v níž se uvádí, že ministerstvo vnitra v součinnosti s Ústřední správou spojů hodlá v nejkratší možné době učinit tato opatření:

- 1) Zastavit rušení poslechu rozhlasové stanice Svobodná Evropa a tím ukončit jakékoliv rušení zahraničního rozhlasu na našem území, prováděné z našich vysílačů.
- 2) S ministerstvem spojů SSSR ujednat zastavení vysílání rušivého signálu ze sovětských vysílačů, zaměřeného na území ČSSR a projednat s ním otázku dalšího využití československých vysílačů pro účely radiové obrany SSSR.
- 3) Provést rozbor dalšího využití technických prostředků sloužících dosud k rušení zahraničního rozhlasu, popřípadě likvidaci těchto prostředků a rozmístění pracovníků dosud obsluhujících tyto prostředky.

Dále bylo ve zprávě pro vládu uvedeno, že v souvislosti s přípravou a realizací uvedených opatření bylo dohodnuto s ministerstvem kultury a informací, že toto ministerstvo prozkoumá otázku nutnosti používání radiové obrany ČSSR v období mimořádných událostí s tím, že případné požadavky v tomto směru by byly zabezpečovány Ústřední správou spojů.

Všechna uvedená opatření byla dohodnuta s ředitelem Ústřední správy spojů a ministrem kultury a informací.

K vývoji a problematice radiové obrany uvádím toto:

Rušení poslechu nepřátelského rozhlasového vysílání bylo v ČSSR zahájeno v roce 1951, kdy zejména rozhlasová stanice Svobodná Evropa začala vysílat nepřátelský program proti ČSSR.

Již v roce 1950 byly zpracovány některé písemné materiály a proběhly porady mezi ČSSR, Polskem a Maďarskem, ze kterých vplynuly návrhy na řešení tohoto úkolu. Porady byly vedeny na základě porušování Charty OSN (článek č.1), na jejímž základě přijalo Valné shromáždění OSN v roce 1947 resoluci č.110, kterou odsoudilo jako neslučitelnou s Chartou jakoukoliv propagandu prováděnou proti druhé zemi.

V prvním čtvrtletí roku 1952 bylo přijato vládní usnesení - akce R 405, které ukládalo vybudovat radiovou obranu ve dvou etapách. I.etapa skončila v roce 1953. Dne 3.července 1953 (list Úřadu předsednictva vlády ze dne 22.května 1953, č.j. V 1030/53 PT) bylo přijato usnesení vlády pro II.etapu a dále usnesení vlády z 8.ledna 1954 č.70 rozhodlo o prodloužení výstavby této II.etapy.

Současně s výstavbou vlastní radiové obrany probíhaly mezinárodní porady a byly uzavřeny dvoustranné dohody mezi ČSR a MLR, PLR a SSSR. Do konce roku 1955 byla vybudována vysílací střediska radiové obrany v Praze, Brně a Bratislavě, Ostravě, Č.Budějovicích, Ústí n.L., Liberci, Karlových Varech, Hradci Králové a Jihlavě, dále v Košicích a Plzni. Pro dálkovou obranu, poskytovanou mimo území republiky byla vybudována vysílací střediska Ústřední správy spojů v Poděbradech, Litomyšli a Rimevské Sobotě.

Dvoustranné mezinárodní dohody se SSSR, PLR a MLR byly uzavírány na využití některých středisek Ústřední správy spojů a ministerstva vnitra. Smlouvy byly uzavírány na základě reciprocity, t.j. vzájemné výměny vysílání vyjádřeného v hrubých objemech výkonů.

V roce 1954 a 1957 současně československá delegace na Valném shromáždění OSN žádala zastavení rozhlasové propagandy proti naší zemi. Obě tato shromáždění vyzvala zúčastněné státy k plnění resoluce č.110 z roku 1954.

K prvnímu vypovězení mezistátní dohody došlo v listopadu 1956 se strany PLR a se strany MLR v únoru 1964.

V roce 1961 dochází k uvolnění mezinárodní situace a na základě usnesení politbyra ÚV KSČ z 18.července 1961 se přestávají rušit rozhlasové relace Kanady a Luxemburku a omezuje se rušení na relacích stanic Hlas Ameriky, Deutsche Welle, BBC, Řím a Paříž, kromě vybraných politicky nepřátelských komentářů. V roce 1964 je na základě požadavků SSSR změněna modulace s rušícím prvkem na rozhlasovou modulaci sovětského programu Maják pro vysílače čsl. Ústřední správy spojů, pracující pro pokrytí území SSSR.

Na základě usnesení ÚV KSČ ze dne 13.března 1964 bylo zastaveno rušení všech oficiálních západních rozhlasových stanic (Řím, Paříž, BBC, Hlas Ameriky, Deutsche Welle), kromě vybraných, nepřátelsky zaměřených relací Vatikánu a Madridu. Současně dochází ke snížení stavu pracovníků MV na jednotlivých vysílacích střediscích radiové obrany a v letech 1964 až 1966 se zastavuje činnost některých vysílacích středisek pro účely radiové obrany. Veškerá činnost obrany se soustřeďuje na relace Svobodné Evropy a vybrané relace Madridu; po kladné změně politické náplně se upouští od rušení Vatikánu. Po dalším usnesení předsednictva ÚV KSČ ze dne 9.11.1965 dochází k dalšímu snížení počtu vysílacích středisek radiové obrany a od té doby zůstávají v činnosti vysílací střediska resortu ministerstva vnitra v Praze, Bratislavě, Brně, Plzni a Košicích, t.j. v místech velké koncentrace obyvatel. Ostatní střediska radiové obrany jsou zrušena.

V současné době se rušení provádí na relacích Svobodné Evropy, která denně vysílá program po dobu 19 hodin a to na jedenácti frekvencích. Výsledky rušení je možno hodnotit tak, že v místech vysílacích středisek v Praze, Bratislavě a Brně jsou relace Svobodné Evropy rušeny celodenně. Na ostatním území republiky je maximální rušení v průběhu denní doby, kdy dálková obrana má dobré účinky, ale nemá potřebnou účinnost v ranních a večerních hodinách, zejména na vyšších frekvencích, což je dáno podmínkami šíření elektromagnetických vln.

V současné době se považuje za účelné a správné přikročit k úplnému zastavení rušení zahraničního vysílání na území ČSSR.

V souvislosti se zastavením rušení se považuje za potřebné zvážit nutnost a účelnost vytvoření podmínek k použití radiové obrany v období mimořádných událostí. Tato otázka, jak již bylo uvedeno, bude řešena ministerstvem kultury a informací.

Rovněž je třeba projednat se SSSR otázku dalšího využití našich vysílačů dosud používaných k vysílání programu "MAJÁK" na území SSSR, pro další jeho potřeby. Současně bude třeba projednat způsob a podmínky další spolupráce v nových recipročních podmínkách a otázky eventuelních úhrad. Také je nutné ujasnit budoucí možnosti SSSR poskytnout případnou pomoc na území ČSSR v radiové obraně v mimořádném období.

S řešením radiové obrany v ČSSR souvisí tyto problémy:

Pro zvýšení účinnosti radiové obrany byl bývalým VI. zvláštním odborem MV vyvinut 20 kW vysílač KSV 20. Vyrobeno bylo celkem 16 ks těchto vysílačů, které jsou rozděleny po osmi kusech ve vybudovaném vysílacím středisku Košice a nyní budovaném středisku Plzeň. Původní požadavky na výrobu těchto vysílačů a dalších zařízení (budičů) byly podstatně vyšší, plánované na větší rozsah radiové obrany ČSSR. Proto jsou další přebytečné materiály použity na náhradní díly.

Přestože vývoj a výroba takových zařízení rozhodně do působnosti ministerstva vnitra nepatřila, bylo takové zajištění schváleno bývalým vedením ministerstva vnitra.

Využití těchto vysílačů je velmi omezené, protože jde o speciální vysílače, určené pouze pro účely radiové obrany (rušení).

Z výše uvedeného vyplývá, že zastavení radiové obrany u nás se bezprostředně dotýká dvou resortů v ČSSR, a to ministerstva vnitra a Ústřední správy spojů a dále ministerstva spojů SSSR. Všechny tyto resorty mají pro účely radiové

obranu určitý počet zařízení a k tomu potřebný počet lidí. Dále jsou uvedeny pouze otázky spadající do resortu ministerstva vnitra.

Pracovní náplň, vzniklá na základě předchozího vývoje kooperace s Ústřední správou spojů a požadavků československé rozvědky a kontrarozvědky, je u pracovníků radiové obrany ministerstva vnitra následující :

1. Rídící úsek dálkové radiové obrany pro SSSR,
jehož pracovníci zajišťují navádění vysílačů Ústřední správy spojů, a to podle požadavků SSSR pro jeho území (Rimavská Sobota, Kanín u Poděbrad a Litomyšl) - celkový plánovaný tabulkový počet 37 pracovníků, z toho naplněno 2 příslušníci a 34 občanských pracovníků.

2. Vnitrostátní radiová obrana v pásmu krátkých vln zabezpečovaná MV;
která je dislokována v místech největší koncentrace obyvatel (Praha, Brno, Bratislava, Košice a Plzeň) - celkový plánovaný tabulkový počet 88 pracovníků, z toho 5 příslušníků a 83 občanských pracovníků, naplněno 5 příslušníků a 70 občanských pracovníků.

3. Monitorování zahraničních rozhlasových relací,
které je prováděno na základě požadavků československé rozvědky a kontrarozvědky (pouze v Praze) - celkový tabulkový počet 31 pracovníků, z toho naplněno 2 příslušníci a 25 občanských pracovníků.

Celkově je v tabulkových počtech na úseku radiové obrany a monitoru MV plánováno 156 pracovníků, z toho 9 příslušníků a 147 občanských pracovníků. Skutečně je naplněno 129 občanských pracovníků a 9 příslušníků. Tento počet se v současných událostech často mění.

Některé materiální důsledky přijatého opatření v radiové obraně:

Měsíční spotřeba elektrické energie je průměrně 124.000 kWh (z toho v noční sazbě 21.000 kWh), což představuje asi 43.550 Kčs.

Měsíční náklady pro obnovování např. vysílacích elektro- nek činí průměrně asi 6.700 Kčs.

Celkový počet vysílačů radiové obrany MV o výkonu 1 kW je celkem 64 kusů. Z tohoto počtu je 41 kusů typu KRV 1 plánováno pro použití v době mimořádných událostí, 23 kusů KSV 1 je možné nabídnout jiným resortům, Svazarmu a případně je rozebrat na náhradní díly nebo zničit, protože jde o vy- sílače starší, všeobecně již s dlouhou dobou provozu.

Nové vysílače typu KSV 20 bude nutné na základě stano- viska ministerstva kultury a informací ponechat připravené neb rozebrat na součástky a nepotřebné díly likvidovat. Po- užívané zastaralé přijímače typu Lambda odprodat, přijímače typu 3P2 využít pro účely monitoru.

Budovy středisek v Praze, Brně a Bratislavě bude nutné ponechat pro spojovací provoz, pouze v Košicích a Plzni by bylo možné nabídnout společné využití se Správou Radiokomu- nikací nebo navrhnout jiný vhodný způsob využití.

Odmítne-li SSSR dálkovou radiovou obranu svého území technickými prostředky ČSSR, budou uvolněny stávající prosto- ry v Litomyšli, Rimavské Sobotě a Kaníně.

Po vydání rozhodnutí o úplném zastavení rušení zahra- ničního rozhlasového vysílání bude nutné:

1. Telefonicky požádat ministerstvo spojů SSSR o zastavení vysílání rušivého signálu z vysílačů umístěných na území SSSR. Protože dohody se SSSR v otázkách radiové obrany uzavírala za ČSSR Ústřední správa spojů, zajistí také písemné oznámení SSSR k zastavení rušení vysílači z jeho území.
2. S Ústřední správou spojů připravit a bude-li nutno uskutečnit společné jednání v SSSR o možnostech a způsobu jednostranného využití čsl. zařízení, dosud používaného k vysílání sovětského programu "Maják" pro území SSSR.

Jednání v SSSR uskutečnit až poté, kdy ministerstvo kultury a informací posoudí nutnost používání radiové obrany v období mimořádných událostí, aby mohly být eventuální požadavky již uplatněny.

3. Převést 36 pracovníků k Ústřední správě spojů a to včetně objektů a technického zařízení k zabezpečení vysílání Sovětského programu "Maják" na území SSSR. Nebude-li SSSR tuto službu dále požadovat, budou tito pracovníci propuštěni.

Pokud ministerstvo kultury a informací posoudí nutnost ponechání určitých prostředků pro účely vnitrostátní radiové obrany, v tom případě je třeba počítat s dalšími počty pracovníků pro tyto účely, které by bylo možné převést.

4. Pracovníci vnitrostátní radiové obrany MV mimo svých úkolů zabezpečují obsluhu KV vysílačů pro potřeby SNB. Po zrušení tohoto úseku je nutno pro údržbu a KV radiové spojení SNB zachovat 24 tabulkových míst; o zbývajících 64 míst se sníží tabulky počtů.

5. Zachovat monitorování zpráv pro potřeby československé rozvědky a kontrarozvědky. II.správa HS-StB již svůj požadavek potvrdila, vyjádření I.správy MV a III.správy HS-StB dosud nedošla. 31 pracovníků pracujících na tomto úseku by bylo na základě požadavků dále využito. Pro zkvalitnění práce je však nutné počítat i se zkvalitněním kádrového složení a zvýšením určitého počtu tabulkových míst příslušníků MV.

Celkové počty jsou uvedeny v příloze III, kde je zároveň uvedeno i věkové složení a finanční náklady občanských pracovníků na mzdy. Bylo by správné starším pracovníkům, kteří mají méně než 2 roky do odchodu do důchodu (jedná se o 22 pracovníků) přiznat plný důchod bez přeřazování na jiná pracoviště.

K rozmisťování a propouštění pracovníků bude nutné přistupovat individuálně a podle místních podmínek krajů, protože převážně všichni starší pracovníci byli vybráni jako osvědčení komunisté ze závodů a dnes ztratili svou původní kvalifikaci, nemohou se plně uplatnit a tak budou morálně i finančně poškozeni.

Přehled o současném stavu technických prostředků radiové obrany v ČSSR.

Radiová obrana ministerstva vnitra:

- Praha - samostatný objekt, 29 vysílačů o výkonu 1 kW
- Bratislava - nový samostatný objekt, 19 vysílačů o výkonu 1 kW
- Brno - provizorní objekt, 16 vysílačů o výkonu 1 kW
- Plzeň - nový objekt ve výstavbě, 8 vysílačů o výkonu 20 kW
- Košice - samostatný objekt, 8 vysílačů o výkonu 20 kW.

Všechna tato střediska plní současně i funkci radiových spojovacích středisek SNB.

Radiová obrana Ústřední správy spojů, určená pro mezinárodní spolupráci se SSSR:

- Poděbrady - společný objekt vysílací stanice, 5 vysílačů
KUV 18/30
- Litomyšl - samostatný objekt vysílací stanice, 10 vysílačů
KUV 18/30
- Rimavská Sobota - samostatný objekt v rámci vysílací stanice,
6 vysílačů KUV 40/50 a 6 vysílačů KTV 50.

Středovlnné vysílače o celkovém počtu 7 kusů určené k rušení poslechu v ČSSR a obhospodařované Ústřední správou spojů jsou umístěny v Radomyšli, Karlových Varech, Českých Budějovicích, Mnichově Hradišti, Brně-Komárově, Banéře Bystřici a Prešově, a to v samostatných i společných objektech středovlnných vysílacích stanic.

Přehled počtů pracovníků v radiové obraně MV

Středisko radiové obraný	Plán. stav	Skut. stav	OP	Celkem	Roční nákl. na mzdy v tisících Kčs OP	Věkové složení OP								Předběžná možnost umístění v rámci KS - SNB
						přís. OP	přís. Op	muži ženy	Muži				Ženy	
	do 45	do 50	do 58						přes 58	do 45	do 50	do 55	přes 55	
Praha	1/17	1/12	6/6	13	230,4	4	1	1	-	4	-	1	1	4
Plzeň	1/16	1/13	10/3	14	249,6	4	3	1	2	3	-	-	-	3
Brno	1/17	1/17	17/0	18	326,4	5	4	4	4	-	-	-	-	3
Bratislava	1/17	1/14	14/0	15	268,8	9	3	2	-	-	-	-	-	6
Košice	1/16	1/14	12/2	15	268,8	8	2	1	1	1	-	-	1	3
vnitř. obr. celkem	5/83	5/70	59/11	75	1344,0	30	13	9	7	8	-	1	2	19
Rim. Sobota	1/12	1/12	11/1	13	230,4	9	2	-	-	1	-	-	-	-
Litomyšl	1/12	1/12	12/0	13	230,4	6	1	1	4	-	-	-	-	-
Poděbrady	0/11	0/10	10/0	10	192,0	5	-	4	1	-	-	-	-	-
dálková obr. celkem	2/35	2/34	33/1	36	652,8	20	3	5	5	1	-	-	-	-
Monitor VII. správy	2/29	2/25	18/7	27	480,0	3	1	6	8	7	-	-	-	-
celkem	9/147	9/129	110/19											
	156	138	129	138	2.476,8	53	17	20	20	16	+	1	2	19